

Напярэдадні

«БІТВА»
ЮРЫДЫЧНЫХ
ШКОЛ

Упершыню ў гісторыі юрыдычнай адукацыі Беларусі адразу 8 камандаў з 7 універсітэтаў краіны будуць змагацца за права прадстаўляць Беларусь на самым прэстыжным студэнцкім конкурсе па міжнародным праве — Конкурс імя Філіпа Джэсапа.

Інтэлектуальныя спаборніцтвы праводзяцца на англійскай мове і з'яўляюцца своеасаблівым «чэмпіянатам свету» ў галіне міжнароднага права. Яны пройдуць у Вашынгтоне ў сакавіку 2016 года ўжо 57-ы раз. Конкурс праходзіць у форме гульнявога судавага працэсу. Студэнты-юрысты выступаюць у ролі адвакатаў, прадстаўляючы вусныя і пісьмовыя пазіцыі сваіх кліентаў (дзяржаў) у Міжнародным судзе ААН па выдуманых — але часта заснаваных на рэальных падзеях — спрэчках. У першым конкурсе — у Гарвардскім універсітэце — у 1959 годзе прынялі ўдзел усяго дзве каманды. А ў апошніх ужо ўдзельнічае больш за 2500 студэнтаў з 550 юрыдычных школ больш як з 80 краін свету. Да ўдзелу ў міжнародных раўндах каманды павінны прайсці нацыянальны адбор. Як правіла, краіну можа прадстаўляць толькі адна каманда.

З 2015 года, па рашэнні Міжнароднай асацыяцыі студэнтаў-юрыстаў (ILSA) (г. Вашынгтон, ЗША), адміністратарам Беларускага нацыянальнага адборачнага раўнда конкурсу з'яўляецца Асацыяцыя міжнароднага права і арбітражу (BILA).

У гэтым годзе пазмагацца за права прадстаўляць Беларусь на «чэмпіянаце свету» выказалі жаданне каманды Акадэміі кіравання пры Прэзідэнце Рэспублікі Беларусь, Брэсцкага, Віцебскага, Гродзенскага, Магілёўскага дзяржаўных універсітэтаў, Міжнароднага ўніверсітэта «МІТСО», факультэта міжнародных адносін і юрыдычнага факультэта БДУ. Тэматыка задання гэтага года — сеткавыя камп'ютарныя налады і масавае праслухоўванне дзяржавай грамадзян іншых дзяржаў.

— У многіх краінах конкурс імя Джэсапа ўяўляе сабой сапраўдную бітву юрыдычных факультэтаў, дзе перамога азначае перавагу ў веданні англійскай мовы і міжнароднага права, дэманструе ўзровень выкладання. Сам удзел у нацыянальным адборачным раўндзе ставіць універсітэт на асаблівае месца сярод іншых, бо нават для гэтага неабходна правесці вялікую работу, — падкрэслівае старшыня BILA Андрэй Козік. — Конкурс важны і для студэнтаў, бо ўдзел у ім, апроч іншага, дае практычныя навыкі ў міжнароднай юрыспрудэнцыі і ўнікальны запіс у рэзюме.

Беларускі нацыянальны раўнд конкурсу імя Джэсапа пройдзе з 29 па 31 студзеня. На дапамогу беларускім арбітрам у Мінск прыязджае міжнародны пул суддзяў з Японіі, Нарвегіі, Аргенціны, ЗША, Украіны, Казахстана і Расіі. Іх чакае нялёгкая задача — ацаніць якасць аргументацыі бакоў і вызначыць наймацнейшую каманду адной з васьмі юрыдычных школ нашай краіны, прадстаўнікі якой і адправяцца ў Вашынгтон.

Надзея НІКАЛАЕВА.
nikalaeva@zviazda.by

Прафарыенцір

ХАЧУ ВУЧЫЦЦА НА...
ЧЫНОЎНІКА,

або Чаму не трэба выбіраць прафесію «за кампанію»

Па звестках сацыялагічных даследаванняў, больш за палову выпускнікоў вышэйшых навучальных устаноў працуюць не па спецыяльнасці. У Мінску сярод беспрацоўных з вышэйшай адукацыяй, зарэгістраваных у службе занятасці, пераважаюць выпускнікі платнай формы навучання, якія вывучалі ў ВНУ эканоміку і правазнаўства. Многія старшакласнікі ўпэўнены, што галоўнае — атрымаць дыплом, а што ў ім напісана — прыныповага значэння не мае. Шчыра кажучы, пры той шматлікасці прафесій, якія прапануюць сёння навучальныя ўстановы, вельмі праблематычна не разгубіцца нават даросламу чалавеку. А што ўжо казаць пра падлеткаў, калі для некаторых з іх вырашальным аргументам на карысць выбару той ці іншай прафесіі можа стаць нават наяўнасць... прыгожага форменнага адзення. Хапае дзяўчынак, якія мараць стаць сцэнарыстамі, і юнакоў, якія мараць аб ваеннай кар'еры ці рабоце ў падраздзяленнях МНС толькі з гэтай прычыны. Пра складанасці з прафесійным самавызначэннем школьнікаў ішла размова падчас міжнароднай канферэнцыі ў Мінскім гарадскім інстытуце развіцця адукацыі. Сваім досведам у правядзенні прафарыентацыйнай работы дзяліліся сацыяльныя педагогі, псіхолагі і настаўнікі з Беларусі, Германіі і Расіі.

ПРАГМАТЫЗМ
СУПРАЦЬ
МІЛАСЭРНАСЦІ

Мерчандайзер, прамоўтар, крэатыўны дырэктар, гейм-дызайнер, арт-кансультант, нейрапсіхолог, брэнд-менеджар, фінансавы аналітык... Падлеткаў быццам магніт прыцягваюць назвы новых спецыяльнасцяў, у іх ствараецца памылковае ўражанне аб высокай запатрабаванасці такіх спецыялістаў.

Прэстыжнасць/непрэстыжнасць — крытэрыі надзвычай хісткі і непрыдатны для таго, каб арыентавацца на яго пры прыняцці рашэнняў.

Каб выявіць асноўныя матывы выбару будучай прафесіі, сярод слухачоў падрыхтоўчага аддзялення Віцебскага дзяржаўнага медыцынскага ўніверсітэта было праведзена анкетаванне, у якім узялі ўдзел 134 навучэнцы. 128 слухачоў (95,5%) запэўнілі, што плануюць паступаць менавіта ў медыцынскую ВНУ. 86 працэнтаў сцвярджаюць, што звязалі сваё жыццё з медыцынай — гэта іх уласнае рашэнне. Прыклад ці парада бацькоў паўплывалі на прафесійнае самавызначэнне 8-мі маладых людзей, 3 слухачы адзначылі, што яны вырашылі прыслухацца да парады сваіх сяброў і знаёмых, для 2-х вызначальным стаў прыклад добрага ўрача, які сустрэўся ім у жыцці, а 5 маладых людзей паведамілі, што лічаць прафесію ўрача ці фармацэўта моднай і прэстыжнай.

Часта слухачы падрыхтоўчага аддзялення прыходзяць з устаноўкамі на атрыманне такіх спецыяльнасцяў, як пластычная хірургія, судовая экспертыза, стаматалогія, хірургія, не маючы пры гэтым ніякага ўяўлення пра іх спецыфіку. Выкладчыкі тлумачаць, што кожная з медыцынскіх спецыяльнасцяў патрабуе наяўнасці пэўных псіхалагічных

Выстава «Адукацыя і кар'ера» дапамагае маладым людзям вызначыцца з выбарам.

якасцяў асобы, такіх як мэтанакіраванасць, стрэсаўстойлівасць, поўная самааддача і адданасць справе. Што ўрач павінен любіць людзей, быць цяроплівым, валодаць вельмі глыбокімі ведамі пра асаблівасці чалавечага арганізма, метады дыягностыкі і лячэння. Напрыклад, для таго, каб стаць добрым педыятрам, трэба ўмець наладжваць стасункі з дзецьмі і іх бацькамі, не раздражняцца, разумець дзіцячую псіхалогію. Хірургаў вылучае псіхалагічная ўстойлівасць, фізічная выносливасць і стрыванасць. Трэба дакладна разумець, што будні медыкаў далёкія ад рамантычных уяўленняў пра людзей у белых халатах: гэта штодзённая цяжкая праца і адказнасць за чалавечае жыццё. У Віцебскім дзяржаўным медыцынскім універсітэце з жалем канстатуецца: колькасць абітурыентаў, якіх цікавіць менавіта магчымасць ратаваць людзей і палягчаць іх пакуты, надзвычай невялікая.

АКЦЁР
БЕЗ ПРАФЕСІЙНАЙ
АДУКАЦЫІ?

Каб выявіць прафесіянальныя стэрэатыпы ў сучасных старшакласнікаў, спецыялісты Пскоўскага дзяржаўнага ўніверсітэта ахапілі даследа-

ваннем навучэнцаў 10-х і 11-х класаў школ свайго горада. Прафесіямі, якія найбольш церпяць ад стэрэатыпаў, аказаліся прафесіі акцёра, настаўніка, юрыста і ўрача. Самымі запатрабаванымі падлеткам падаюцца прафесіі юрыста, менеджара, піяр-менеджара, менеджара па продажх, менеджара па персанале, педагога, псіхолога і праграміста. Старшакласнікі надзялілі прадстаўнікоў гэтых прафесій мноствам тыповых якасцяў. Напрыклад, акцёры — творчыя, свабодныя асобы, якія валодаюць здольнасцямі да ўнушэння, харызмай, вядуць «багемны» лад жыцця, імкнуцца выдзеліцца любым спосабам, нават калі гэта супярэчыць грамадскім правілам. Па меркаванні большасці апытаных, акцёрам можна стаць, не маючы спецыяльнай адукацыі, паколь-

устойлівасці і «абстрактнасці мыслення», што ў найбольшай ступені ўласціва мужчынам.

Да самых высокааплачаных былі аднесены прафесіі, звязаныя з уладай. Старшакласнікі таксама адзначылі як высокааплачную «прафесію» чыноўніка.

ВЫСОКІЯ БАЛЫ —
НЕ ГАЛОЎНЫ
КРЫТЭРЫЙ

Класічная памылка — выбар прафесіі «за кампанію». Добра, калі абраная прафесія будзе адпавядаць інтарэсам і здольнасцям маладога чалавека, а калі не, то абавязкова з'явіцца расчараванне, жаданне распахчыць усё, так бы мовіць, з белага аркуша. І страчаны час будзе дро-

жай паспяховай сацыялізацыі і самарэалізацыі выпускніка. Безумоўна, добрая падрыхтоўка істотна пашырае дыяпазон прафесій, з якіх школьнікі могуць выбіраць. Але не меншае значэнне маюць і асобасныя якасці маладога чалавека. Да таго ж ставіць знак роўнасці паміж прафесіяй і вучэбным прадметам нельга. Школьны прадмет — усяго толькі галіна ведаў, у якой можна працягнуць адукацыю. Абавязкова трэба ўлічваць, якія рэальныя прафесіі стаяць за канкрэтнымі школьнымі прадметамі. Да таго ж нярэдка дзеці трымаюць на прыкмеце дзве-тры спецыяльнасці, процілеглыя па сваёй скіраванасці і тых прафесійных якасцях, што патрабуюцца для навучання па гэтай прафесіі.

У Віцебскім дзяржаўным медыцынскім універсітэце з жалем канстатуецца: колькасць абітурыентаў, якіх цікавіць менавіта магчымасць ратаваць людзей і палягчаць іх пакуты, надзвычай невялікая.

— Лічу, што правядзенне самых папулярных тэстаў на прафпрыдатнасць не з'яўляецца дастатковым для выбару будучай прафесіі. У дзіцяці можа быць матэматычны склад розуму, адпаведна, і вынікі тэстаў будучы на карысць тэхнічных спецыяльнасцяў, але дзіця, можа, больш жадае працаваць з людзьмі або жывёламі. Таму вынікі тэстаў з'яўляюцца асновай для далейшай работы, але не канчатковым рашэннем, — падкрэслівае Ганна Шаўчэнка. — Вельмі істотны фактар, які нельга скідаць з рахунку, гэта уплыў пры выбары прафесіі на дзяцей бацькоў. Так, праведзена ў адукацыйна-аздараўленчым цэнтры «Лідар» даследаванне паказала, што 46,5% вучняў 9—10-х класаў і 62% вучняў 7—8-х класаў гатовы прыслухацца да меркавання бацькоў або атрымаць ту ж спецыяльнасць, што і іх бацькі.

Нярэдка менавіта нерэалізаванасць бацькоў у прафесійным плане прыводзіць да таго, што яны навіваюць дзецям свой выбар. Прычыны менавіта для іх на першы план выходзіць прэстыжнасць. І не давядзі Бог, калі дзіця схіляецца да непрэстыжнай і малааплачанай, на іх думку, прафесіі. Але прэстыжнасць/непрэстыжнасць — крытэрыі надзвычай хісткі і непрыдатны для таго, каб арыентавацца на яго пры прыняцці рашэнняў, што вызначаюць далейшы лёс дзіцяці. Можна стаць удадальнікам «моднай» прафесіі ці спецыяльнасці, але яна не будзе прыносіць маральнага задавальнення. Да таго ж не выключана, што на момант заканчэння навучальнай установы «моднымі» стануць зусім іншыя прафесіі.

Надзея НІКАЛАЕВА.
nikalaeva@zviazda.by

Бізнес-школа «Сколкава» і Агенцтва стратэгічных ініцыятыў склалі «Атлас новых прафесій»: у яго ўвайшлі такія, напрыклад, як ІТ-генетык, генетычны кансультант, лічбавы лінгвіст, будаўнік «разумных дарог», урбаніст-эколаг, экіпрапаведнік, праекціроўшчык «разумнага асяроддзя», электразапраўшчык, сеткавы юрыст і іншыя. Да слова, гэта зусім не фантастычныя прафесіі — базавую адукацыю па іх можна атрымаць ужо сёння.

кі аснову поспеху ў прафесіі складае артыстычны талент, тонкае адчуванне свету і інтуіцыя.

Настаўнікі бачацца старшакласнікамі гуманнымі, але «шаблоннымі» асобамі. Некаторыя рэспандэнты адзначылі, што прафесію настаўніка атрымаць прасцей за ўсё, паколькі паняцце «педагагічныя здольнасці» некалькі ілюзорнае і «ад педагогаў не патрабуюцца нейкіх складаных спецыяльных уменняў». Акрамя таго, прафесія «педагог» была ахарактарызаваная як «пераважна жаночая прафесія», а «выхавальнік дзіцячага садка» — як «абсалютна жаночая».

Юрыст быў прызнаны старшакласнікамі самай папулярнай, перспектыўнай і прэстыжнай прафесіяй. Юрысты, па іх меркаванні, валодаюць гнуткасцю мыслення і аналітычным складам розуму. Частка рэспандэнтаў указалі, што «юрыст», па сваёй сутнасці, — «мужчынская прафесія», паколькі патрабуе ад спецыяліста эмацыянальнай

бяззю ў параўнанні з тым, што чалавек можа ўсё сваё жыццё займацца нелюбімай справай. Адчуванне ўласнай нерэалізаванасці яму гарантавана....

Ставіць знак роўнасці паміж прафесіяй і вучэбным прадметам нельга. Абавязкова трэба ўлічваць, якія рэальныя прафесіі стаяць за канкрэтнымі школьнымі прадметамі.

— На рашэнне дзіцяці ў выбары спецыяльнасці могуць паўплываць і ацэнкі па прадметах, — дзеліцца сваімі назіраннямі педагог-псіхолог Мінскага гарадскога адукацыйна-аздараўленчага цэнтру «Лідар» Ганна Шаўчэнка. — Часцей за ўсё дзеці выбіраюць прафесію, зыходзячы з таго, куды можна паступіць, маючы добры бал па пэўных прадметах.

Але школьная паспяховасць не з'яўляецца гаранты-